

Paragrafta Anlam – Deneme

Akıllı Soru · 22.10.2026 · 10 soru

I. “Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ibare” ifadesi, başlığın işlevini açıklar. II. “Bir konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum” ifadesi konu kavramını açıklar. III. “Bir yazarın, paragrafta okura iletmek istediği mesaja” ifadesi ana düşünceyi açıklar. IV. “Parçadaki ana düşünceyi destekleyen, konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayan düşünceler” ifadesi yardımcı düşünceyi açıklar. V. “Konu, genellikle paragrafın ilk cümlesinde verilir; sonraki cümlelerle geliştirilir.” ifadesi giriş bölümünü açıklar.

1. Numaralanmış cümlelerin hangisinde kavramla açıklaması arasında anlam uyumsuzluğu vardır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

“Bir Şehrin Haritası” başlıklı parçada önce eski sokakların adları anılır. Ardından bu adların, şehirde yaşamış insanların hatıralarını taşıdığı açıklanır. Parçanın sonunda yazar, bir metni anlamamanın yalnızca üzerinde konuşulan unsuru bilmekle sınırlı olmadığını; o unsura yüklenen anlamı da kavramayı gerektirdiğini söyler.

2. Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir metni anlamak, yalnızca metinde adı geçen unsurları tanımakla tamamlanır.
- B) Bir metni kavramak, ele alınan unsurların taşıdığı anlamı da değerlendirmeyi gerektirir.
- C) Şehir adlarının değeri, yalnızca geçmişte yaşamış kişileri göstermelerinden kaynaklanır.
- D) Eski sokak adları, günümüzdeki bütün şehirlerin tarihini eksiksiz biçimde açıklar.
- E) Bir yazının başlığı, metindeki anlam ilişkilerinden bağımsız olarak belirlenir.

3. Bir yazının başına getirilen “Göçün İzleri” ifadesi, metnin bütün ayrıntılarını sıralamak yerine ele alınan alanı kısa biçimde tanıtmalıdır. Buna göre bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bu ifade, yazının ele aldığı konuyu kısaca tanıtır.
- B) Bu ifade, yazının bütün ayrıntılarını eksiksiz biçimde açıklar.
- C) Bu ifade, yazarın okura vermek istediği asıl mesajı oluşturur.
- D) Bu ifade, metindeki düşüncelerden bağımsız bir anlam taşır.
- E) Bu ifade, yazının yardımcı düşüncelerini ayrıntılı biçimde açıklar.

Bir paragrafın ne hakkında olduğunu belirlemek için yalnızca son cümleye bakmak çoğu zaman yeterli değildir. Metnin başlangıcında ortaya konan unsur, ilerleyen cümlelerde açıklanır ve örneklerle genişletilir. Buna karşılık yazarın okura vermek istediği ileti, bu unsurun kendisiyle aynı değildir. Bu ayrım, kısa bir metni değerlendirirken özellikle önem taşır.

4. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir paragrafın konusu her zaman son cümlede açıklanır.
- B) Metnin başlangıcındaki unsur, sonraki cümlelerle geliştirilebilir.
- C) Yazarın iletisi ile metnin konusu bütün durumlarda aynıdır.
- D) Kısa metinlerde ilk cümle değerlendirme dışında tutulmalıdır.
- E) Bir paragrafın anlamı yalnızca örnekler incelenerek belirlenebilir.

Bir paragrafı değerlendirirken önce metnin hangi unsur çevresinde kurulduğu belirlenmelidir. Bu unsur çoğu zaman başlangıçta sezdirilir; sonraki cümleler onun farklı yönlerini açıklar. ---- Böylece metnin üzerinde durduğu unsur ile yazarın iletmek istediği mesaj birbirine karıştırılmaz.

5. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu nedenle konu ile ana düşünce aynı görevde değerlendirilmelidir.
- B) Bu ayrım, konu ile ana düşünce arasındaki farkı görmeyi sağlar.
- C) Bu yüzden her paragraf yalnızca tek cümleden oluşmalıdır.
- D) Bunun sonucunda başlık, metnin bütün iletisini ayrıntılarıyla vermelidir.
- E) Bu nedenle yardımcı düşünceler, ana düşünceden bağımsız ele alınmalıdır.

Kısa metinlerde kavramların görevlerini birbirinden ayırmak, anlamı doğru kurmanın temel koşullarından biridir. Metnin konusu, yazıda ele alınan unsuru gösterirken yazarın okura iletmek istediği mesaj başka bir düzeyi ifade eder. Metnin başında yer alan kısa tanıtıcı ifade ise bu unsurlardan farklı bir işleve sahiptir. Bu nedenle kavramları yalnızca benzer sözcüklerden hareketle eşitlemek yanıltıcı olabilir.

6. Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Kavramların görev bakımından birbirinden ayrılması gerektiğine
- B) Konunun metinde ele alınan unsuru gösterdiğine
- C) Yazarın iletisinin farklı bir anlam düzeyini ifade ettiğine
- D) Metnin başındaki kısa ifadenin ayrı bir işlev taşıdığına
- E) Yardımcı düşüncelerin ana düşüncüyü örneklerle genişlettiğine

Bir metni anlamlandırma sürecinde ilk adım, metnin neyi ele aldığını fark etmektir. Bu temel unsur çoğunlukla başlangıçta sezdirilir ve sonraki cümlelerde çeşitli yönleriyle açıklanır. Metnin asıl iletişi ise bu unsurun adı değil, yazarın okura ulaştırmak istediği mesajdır. Dolayısıyla metni yalnızca ilk cümleye bakarak değerlendirmek de yalnızca son cümleye bağlamak da eksik sonuç verebilir.

7. Bu parçanın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metinler yalnızca son cümleleri incelenerek anlaşılabilir.
- B) Bir metni anlamak için ele aldığı unsur ile iletişini ayırmak gerekir.
- C) Yazarlar, iletmek istedikleri mesajı mutlaka ilk cümlede verir.
- D) Metnin başlangıcında bulunan unsur, sonraki cümlelerde değişmeden kalır.
- E) Kısa metinlerde başlık ile ana düşünce aynı işlevi üstlenir.

Bir paragrafın anlamı tek bir cümleye indirgenemese de metnin başlangıcı okura önemli bir yön verir. İlk cümlede ortaya konan unsur, sonraki cümlelerde açıklanarak belirginleşir. Bu açıklamalar, metnin üzerinde durduğu konuyu daha iyi kavramayı sağlar; fakat yazarın temel iletişi, bu unsurun yalnızca adı değildir. Bu yüzden metnin hem gelişme yönü hem de ulaştırdığı mesaj birlikte değerlendirilmelidir.

8. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Metnin ilk cümlesi, anlamın yönünü belirlemede işlev üstlenebilir.
- B) Başlangıçta verilen unsur, sonraki cümlelerle daha belirgin hâle gelebilir.
- C) Açıklayıcı cümleler, metinde üzerinde durulan konunun anlaşılmasına katkı sağlar.
- D) Yazarın temel iletişi, metinde ele alınan unsurun yalnızca adından ibarettir.
- E) Bir metni değerlendirirken gelişme yönü ile ulaştırılan mesaj birlikte düşünülmelidir.

9. “Bir yazıda ele alınan düşünce, olay veya durum, metnin bütün ayrıntılarını değil; metnin üzerinde yoğunlaştığı temel alanı gösterir.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir metindeki her ayrıntı, metnin temel iletişini oluşturur.
- B) Bir metnin üzerinde durduğu içerik, metnin temel konusunu belirler.
- C) Bir metnin temel iletişi, yalnızca ilk cümlede bulunur.
- D) Bir metindeki olaylar, düşüncelerden her zaman daha önemlidir.
- E) Bir metnin ana düşüncesi, metinde ele alınan her durumla aynıdır.

10. “Bir paragrafın başlangıç bölümü çoğu zaman tek cümleyle kurulsa da bu cümlede tanıtılan içerik, sonraki cümlelerde açıklanıp genişletilebilir.” Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Paragrafın başlangıç bölümü her zaman birden çok cümleden oluşur.
- B) Paragrafın ilk cümlesi, sonraki cümlelerle geliştirilebilecek bir içerik sunabilir.
- C) Paragraftaki bütün düşünceler yalnızca başlangıç cümlesinde açıklanır.
- D) Paragrafın son cümlesi, başlangıç bölümünden önce gelir.
- E) Paragrafın gelişme bölümü başlangıç cümlesinden bağımsızdır.

Cevap Anahtarı

1. E	2. B	3. A	4. B	5. B
6. E	7. B	8. D	9. B	10. B

Çözümler

- 1.** V. cümlede verilen ifade giriş bölümünü değil, konunun paragraftaki yerini ve geliştirilmesini açıklar. I, II, III ve IV numaralı cümlelerdeki kavram-açıklama eşleşmeleri doğrudur.
- 2.** Parçanın son cümlesi, bilinen unsur ile ona yüklenen anlam arasındaki ayrımı vurgulamaktadır. B seçeneği bu iletinin genelleştirilmiş biçimidir; A yalnızca ilk düzeyde kalır, C ve D kapsamı daraltıp genişletir, E ise parçayla ilgisizdir.
- 3.** Cümledeki “kısa biçimde tanıtmak” ifadesi, yazının ele aldığı konunun özetlenmesini belirtir. Bütün ayrıntıları açıklamak ve yardımcı düşünceleri ayrıntılandırmak bu kapsamı aşar; asıl mesajı oluşturmak ise farklı bir kavramdır.
- 4.** Parça, paragrafın başlangıcında ortaya konan unsurun sonraki cümlelerle açıklanıp genişletilebildiğini belirtmektedir. Bu nedenle B seçeneği parçadan çıkarılabilir. Diğer seçenekler parçada verilen sınırlamaları tersine çevirmekte veya kapsamı genişletmektedir.
- 5.** Önceki cümlelerde metnin çevresinde kurulduğu unsurun belirlendiği ve bu unsurun geliştirildiği anlatılmaktadır. Son cümlede ise bu unsur ile yazarın iletisi arasındaki ayrım vurgulanır. B seçeneği bu iki düşüncüyü bağlayarak akışı tamamlar.
- 6.** Parçada kavramların görevlerinin ayrılması, konunun ele alınan unsuru göstermesi, yazarın iletisinin farklı olması ve baştaki kısa ifadenin ayrı işlev taşıması anlatılmıştır. Yardımcı düşüncelerin ana düşüncüyü örneklerle genişletmesi üzerinde durulmamıştır.
- 7.** Parça, metnin ele aldığı unsur ile yazarın iletmek istediği mesajın aynı olmadığını ve metni değerlendirirken bu ayrımın gözetilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. B seçeneği parçanın bütününe kapsayan ana yargıdır. Diğer seçenekler parçadaki sınırlı bilgileri kesin ve yanlış sonuçlara dönüştürmektedir.
- 8.** Parçada yazarın temel iletisinin, metinde ele alınan unsurun yalnızca adı olmadığı açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle D seçeneği söylenemez. Diğer seçenekler ilk cümlenin yönlendirici işlevi, konunun geliştirilmesi ve ana iletinin değerlendirilmesiyle uyumludur.
- 9.** Cümlede, yazıda ele alınan düşünce, olay veya durumun metnin üzerinde yoğunlaştığı alanı gösterdiği belirtilmiştir. Bu anlam B seçeneğinde doğru biçimde karşılanmıştır; diğer seçenekler ayrıntı, ana ileti veya önem bakımından cümlede bulunmayan kesinlikler taşır.
- 10.** Cümle, başlangıç bölümünün çoğu zaman tek cümle olduğunu ve burada tanıtılan içeriğin sonraki cümlelerde geliştirilebildiğini söylemektedir. B seçeneği bu iki bilgiyi birlikte karşılar; A, C, D ve E seçenekleri cümlenin sınırlarını aşan kesin yargılardır.